

Justitieministeriet

Hänvisning: Justitieministeriets begäran om utlåtande VN/3796/2023-OM-81

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS UTLÅTANDE OM ETT FÖRSLAG TILL LAG OM ÄNDRING AV SJÄLVSTYRELSELAGEN FÖR ÅLAND

Justitieministeriet har begärt jord- och skogsbruksministeriets utlåtande angående ett förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland.

Jord- och skogsbruksministeriet har redan tidigare, den 11 mars 2024, gett ett utlåtande i samma ärende (VN/3796/2023). I begäran om utlåtande konstateras det att utkastet till proposition har sänts på remiss på nytt, eftersom det avviker avsevärt från det tidigare utkastet till proposition, som grundade sig på Ålandsarbetsgruppens betänkande om propositionen (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2024:3).

Jord- och skogsbruksministeriet har deltagit i beredningen av den proposition som nu är på remiss, och en representant för ministeriet har varit sakkunnig i den tidigare nämnda Ålandsarbetsgruppen, där det förslag som tidigare varit på remiss har beretts.

I justitieministeriets begäran om utlåtande konstateras det att Ålands landskapsregering inte före remissbehandlingen har meddelat att den godkänner det ändrade utkast till proposition. Enligt begäran om utlåtande är avsikten att under remissbehandlingen och vid behov därefter fortsätta förhandlingarna för att nå samförstånd, eftersom propositionen är brådskande på grund av grundlagsutskottets utlåtanden i ärendet.

Enskilda frågor som det har varit svårt att nå samförstånd om mellan riket och landskapet gäller enligt begäran om utlåtande ordalydelsen i 30 § 9 och 24 punkten i lagförslaget (i synnerhet bekämpning av smittsamma sjukdomar hos människor, vissa andra uppgifter inom hälso- och sjukvården samt administrativt ingripande i den personliga friheten).

Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar följande som sitt utlåtande:

Befogenheter som gäller kemikalier

Till den del det är fråga om befogenheter i anslutning till "gifter", inklusive växtskyddsmedel, motsvarar de föreslagna bestämmelserna de förslag som tidigare varit på remiss. I 30 § 1 mom. 8 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991, nedan *självstyrelselagen*) föreslås det att undantagsbestämmelsen om gifter stryks, vilket innebär att förvaltningsbehörigheten i ärenden som hör till rikets lagstiftningsbehörighet, dvs. ärenden som gäller tillverkning av gifter och fastställande av deras användningsändamål, återgår från landskapet till riket.

Jord- och skogsbruksministeriet understöder fortfarande förslaget och delar uppfattningen i utkastet till regeringsproposition att behörighetsbestämmelsen i 8 punkten är

onödig, eftersom uppgifterna i fråga genom en överenskommelseförordning har överförts till en riksmyndighet (Säkerhets- och kemikalieverket Tukes). Uppgifterna sköts alltså inte i praktiken i landskapet.

Befogenheter i fråga om smittsamma sjukdomar hos husdjur

Förslagen i 30 § 1 mom. 9 och 9 a punkten om bekämpning av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur avviker avsevärt från de förslag som tidigare varit på remiss.

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde är det fråga om uppgifter som det föreskrivs om i lagen om djursjukdomar (76/2021), lagen om animaliska biprodukter (517/2015) och lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021).

Såsom framgår av ministeriets tidigare utlåtande har jord- och skogsbruksministeriet varit berett att godkänna också den kompromisslösning som ingår i den tidigare versionen, dvs. att landskapsmyndigheterna i fortsättningen inte sköter förvaltningsuppgifter i anslutning till smittsamma sjukdomar direkt med stöd av självstyrelselagen utan med stöd av överenskommelseförordningar.

Det nya förslaget utgår från att landskapsmyndigheterna även i fortsättningen sköter förvaltningsuppgifter som gäller smittsamma sjukdomar direkt med stöd av självstyrelselagen, men bestämmelserna i den lagen preciseras så att behörighetsfördelningen enligt lagen bättre än för närvarande motsvarar den faktiska ansvarsfördelningen mellan landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna. Samtidigt separeras bestämmelsen om bekämpning av smittsamma sjukdomar hos husdjur från bestämmelsen om smittsamma sjukdomar hos människor till en egen 9 a punkt. Enligt förslaget *ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om smittsamma sjukdomar hos husdjur i riket sköts av riksmyndigheter eller lokalförvaltningen och som gäller övervakningen av bekämpningen av sådana sjukdomar och övervakningen av sjukdomsbekämpningen på Åland skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag.*

Jord- och skogsbruksministeriet understöder den föreslagna formuleringen. Den anses bättre än lagens nya ordalydelse återspegla det faktum att även om det är mest ändamålsenligt att en stor del av uppgifterna i anslutning till bekämpningen av djursjukdomar sköts i landskapet, behövs den riksomfattande centralmyndighetens (Livsmedelsverket) roll vid skötseln av vissa uppgifter som kräver särskild sakkunskap och som inte förutsätter besök på djurhållningsplatser eller annan regional närvaro. Till dessa uppgifter hör i synnerhet den riksomfattande styrningen av sjukdomsbekämpningen.

Enligt jord- och skogsbruksministeriets syn är det också positivt att den föreslagna ordalydelsen är neutral med tanke på eventuella framtida reformer av förvaltningsstrukturerna.

I det utkast till regeringsproposition som är på remiss konstateras det att den nuvarande överenskommelseförordningen 256/2024 avses bli ersatt med en ny förordning som skulle återföra ytterligare uppgifter enligt rikslagstiftningen hos landskapsmyndigheterna till Livsmedelsverket. Enligt utkastet till proposition råder det samstämmighet mellan landskapsregeringen och jord- och skogsbruksministeriet om detta förfarande. Detta är också jord- och skogsbruksministeriets uppfattning om saken.

Såsom jord- och skogsbruksministeriet har konstaterat i sitt tidigare utlåtande, anser ministeriet att de uppgifter enligt 30 § i självstyrelselagen som för närvarande sköts i

landskapet Åland i anslutning till bekämpningen av smittsamma sjukdomar hos husdjur ingår i de s.k. avräkningsgrunderna, dvs. att de har beaktats vid beräkningen av den ersättning som staten betalar till landskapet Åland. I överenskommelseförordningarna kan det tas in särskilda bestämmelser om ersättningar, om det anses motiverat till exempel på grund av ändringar i uppgiftshelheten. Jord- och skogsbruksministeriets uppfattning är att den föreslagna ändringen av 30 § i självstyrelselagen eller den nya överenskommelseförordningen om smittsamma husdjurssjukdomar inte ändrar nuläget på ett sätt som förutsätter ändringar i kostnadsfördelningen mellan riket och landskapet Åland.

Övriga synpunkter

I propositionen föreslås dessutom en ändring av 28 § 2 mom. i självstyrelselagen, enligt vilket ett utlåtande av landskapet ska inhämtas om lagar som har särskild betydelse för landskapet "innan lagen stiftas". Enligt utkastet till proposition är bestämmelsen inte aktuell och det föreslås att den ersätts med en bestämmelse som motsvarar de gällande principerna för god lagberedning. Enligt förslaget ska lagförslag som föreläggs riksdagen och som har särskild betydelse för landskapet sändas på remiss till landskapsregeringen innan regeringen överlämnar en proposition till riksdagen. Enligt förslaget ska det dessutom föreskrivas om informationsutbyte och samråd mellan statsrådet och landskapet i fråga om lagförslag som är särskilt viktiga för landskapet eller riket. Detsamma gäller beredningen av förslaget till förordning samt myndighetsföreskrifter och myndighetsanvisningar som gäller enbart landskapet eller som är särskilt viktiga för landskapet. Bestämmelsen om anvisningar är en ändring jämfört med nuläget. Dessutom föreslås det att det i självstyrelselagen för tydlighetens skull ska konstateras att landskapsregeringen kan begära utlåtanden av ministerierna om förslag till landskapslagar.

Jord- och skogsbruksministeriet har inget att anmärka på förslagen.

Ministeriet har inte heller till övriga delar något att anmärka på propositionen.

Kanslichef

Pekka Pesonen

Lagstiftningsråd

Johanna Wallius